

T.A.Лисицына: *Улучшаем свой русский*, Санкт-Петербург 1996, с. 86

Od kilku lat obserwuje się w Polsce proces znaczących zmian w sposobie nauczania języka rosyjskiego. Zarówno uczący się, jak i nauczający chętnie sięgają po nowe materiały, podręczniki, skrypty opracowane zgodnie z najnowszymi osiągnięciami glottodydaktyki i zawierające aktualne dane, które odzwierciedlają życie współczesnej Rosji. Dotyczy to nie tylko tekstów ilustrujących przemiany życia społecznego, politycznego, gospodarczego, obyczajowego, ale także doskonalenia samej strategii nauczania języka, doboru materiału językowego, świeżego, niebanalnego opracowania ćwiczeń i zadań dydaktycznych.

Wzrost zainteresowania nową rzeczywistością w Rosji powoduje, że na rynku wydawniczym pojawia się coraz więcej nowości z zakresu nauczania języka rosyjskiego jako obcego. Wśród nich należy wymienić ciekawe opracowanie T.A.Lisicyny.

Skrypt zawiera osiem tematów obejmujących takie zjawiska językowe, które sprawiają cudzoziemcom szczególne trudności, a które w komunikacji językowej mają powszechne zastosowanie, ponadto zbliżają język uczącego się do naturalnego, swobodnego języka jego nosicieli. Mimo że autorka nie adresuje swojej pracy do polskiego audytorium, może ona być wykorzystana przez nas z dużym pożytkiem. Mam na myśli przede wszystkim nauczycieli akademickich prowadzących praktyczną naukę języka rosyjskiego na studiach filologicznych, ale także lektorów uczących tego języka na innych kierunkach.

Bardzo ważnym czynnikiem przy opracowywaniu podręczników jest samo wyodrębnienie zjawisk językowych jako materiału dydaktycznego i ich hierarchizacja. Autorka dokonała wyboru wyjątkowo trafnie. W ośmiu jednostkach tematycznych przedstawiła zagadnienia językowe, które zwykle sprawiają cudzoziemcom sporo kłopotów, np. użycie atrybutywnych i predykatywnych form przymiotnika, stosowanie liczebników głównych, używanie zaimka *свой*, partykuł *не* i *ни*, spójników *и*, *а*, *но*, *тоже*, *также*, używanie zdań bezpodmiotowych. Zjawiska te zostały przedstawione w tabelach, których dużą zaletą jest przejrzystość, zwarte definicje, trafne ilustracje kontekstowe oraz krótki komentarz zawierający wskazania dotyczące użyc stosowanych najczęściej i kierujący uwagę na osobliwości stosowania danych form.

Po każdej tabeli następuje szereg ćwiczeń. Mają one charakter treningowy i utrwalający. Na uwagę zasługuje ich różnorodność i układ. Pierwsze sprzyjają aktywizacji uczącego się, kolejne zaś - uzyskiwaniu przez niego poczucia efektu, co wzmacnia motywację do nauki. Zadania kontrolne umieszczone na końcu każdej jednostki tematycznej stwarzają możliwość dokonania przez uczącego się samokontroli, która odgrywa dużą rolę w procesie nauczania języka obcego, szczególnie w odniesieniu do doskonalących dany język obcy samodzielnie, indywidualnie. Zróżnicowany charakter występujących w skrypcie ćwiczeń zachęca do doskonalenia swego języka, pobudza dociekliwość, stanowi ważny czynnik kształcenia wrażliwości językowej. Użycie omawianych form (np. liczebników głównych, zaimków)

w rozmaitych konstrukcjach, zdaniach stwarza szerokie możliwości przyswojenia form werbalnego zachowania się w różnych sferach komunikacji językowej.

Niektóre jednostki tematyczne (np. *Бесподлежащие личные предложения в русском языке*) stanowią dużą pomoc dydaktyczną nie tylko dla studentów, ale również dla lektora. Są one opracowane zgodnie z wymogami najnowszych tendencji nauczania języków obcych. Zaletą tego opracowania jest umieszczenie w tabeli tzw. kategorii semantycznych, czyli intencji mownych oraz jednocześnie zaprezentowanie rejestru środków językowych służących ich realizacji. Ciekawym zabiegiem dydaktycznym jest równoległe przytaczanie konstrukcji korelatywnych (zdania z podmiotem) służących kierowaniu uwagi studentów na świadome różnicowanie formalne tej samej treści w zależności od okoliczności, w jakich ma miejsce wypowiedź, od jej zabarwienia, od odmiany funkcjonalnej języka, w jakiej tworzony jest dany tekst. Różnorodność ćwiczeń dotyczących użycia zdań bezpodmiotowych sprzyja przyswajaniu przez uczącego się sposobów adekwatnej reakcji słownej na najróżniejsze sytuacje rzeczywistości pozajęzykowej. Materiał zawarty w tabelach oraz licznych zadaniach odznacza się bogactwem, wszechstronnością ujęcia, sprzyja stałemu pobudzaniu aktywności uczących się.

We wszystkich jednostkach tematycznych umieszczono krótkie, starannie dobrane teksty o charakterze realizacyjnym, np. *Вечерний Петербург, Русский балет, Русская зима, Новгородский университет, Как заваривать чай?* Nie są to jednak tradycyjne "тексты для чтения", lecz swego rodzaju dodatkowy materiał stanowiący bazę dla kolejnych ćwiczeń gramatycznych mających na celu utrwalenie zaprezentowanego wcześniej i wdrożonego w wielu zadaniach materiału językowego.

Umieszczony na końcu skryptu *Ключ* stanowi dużą pomoc dla uczącego się, zwłaszcza w pracy indywidualnej, pomaga bowiem nie tylko w sprawdzeniu stopnia przyswojenia określonego materiału, lecz i w dokonaniu korekty błędów.

Biorąc pod uwagę wymienione walory skryptu, należy stwierdzić, że jest on niezwykle cennym opracowaniem mogącym służyć doskonaleniu języka rosyjskiego przez Polaków. Chciałoby się, by był dostępny dla naszych studentów i lektorów, gdyż ze wszech miar zasługuje na uwagę.

Halina Bartwicka